

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Горянського С.В. на тему «Філософські аспекти розвитку ІТ-освіти в Україні», подану на здобуття ступеня вищої освіти
доктора філософії
зі спеціальності 033 Філософія

Робота Сергія Горянського, присвячена філософським аспектам розвитку ІТ-освіти в Україні, вирізняється винятковою актуальністю та глибиною аналізу. В умовах стрімкої цифровізації суспільства, коли інформаційні технології пронизують усі сфери людського буття, осмислення освіти не лише як процесу передачі технічних навичок, а як складного соціокультурного феномену є нагальною потребою. Автор вдало поєднує філософську рефлексію з педагогічними реаліями, розглядаючи ІТ-освіту як простір формування нової генерації фахівців, здатних до критичного мислення та етичної відповідальності. Імпонує те, що дисертант виходить за межі вузькотехнологічного підходу, акцентуючи увагу на гуманітарній складовій підготовки ІТ-спеціалістів, що цілком узгоджується з сучасними тенденціями розвитку вищої школи.

Дисертант слушно зауважує, що в епоху штучного інтелекту та великих даних на перший план виходять не лише *hard skills*, але й *soft skills*, зокрема емоційний інтелект, креативність та здатність до командної роботи. Це спостереження є вкрай важливим для розробки нових освітніх програм та стандартів, орієнтованих на компетентнісний підхід.

У роботі ґрунтовно проаналізовано зарубіжний досвід модернізації ІТ-освіти, зокрема моделі Фінляндії, США та Ізраїлю. Автор не просто описує ці системи, а здійснює їх критичний аналіз крізь призму можливості адаптації до українських реалій. Це надає дисертації практичної значущості, адже запропоновані рекомендації можуть бути використані при формуванні стратегії розвитку вітчизняної освіти. Важливим є наголос на необхідності збереження національної ідентичності в умовах глобалізації, що є особливо актуальним для України сьогодні. Дисертант переконливо доводить, що інтеграція у світовий освітній простір не повинна означати втрату власних ціннісних орієнтирів.

Варто також відзначити ґрунтовний аналіз етичних викликів, пов'язаних із розвитком ІТ-освіти. Автор піднімає складні питання академічної доброчесності, цифрової нерівності та впливу алгоритмів на свідомість молоді. З педагогічної позиції це є надзвичайно важливим, оскільки виховання етично зрілої особистості є одним із пріоритетних завдань освіти. Дисертант пропонує розглядати етику не як додатковий елемент навчання, а як його фундамент, що має пронизувати всі етапи професійної підготовки. Такий підхід дозволяє по-новому поглянути на зміст навчальних дисциплін та методикау їх викладання.

Разом з тим, як і будь-яке серйозне наукове дослідження, робота не позбавлена певних дискусійних моментів, на які варто звернути увагу:

1) розглядаючи перспективи впровадження новітніх технологій в освітній процес, автор дещо менше уваги приділив конкретним педагогічним технологіям та методикам, які б дозволили ефективно реалізувати запропоновані філософські ідеї на практиці. Хотілося б побачити більш деталізований опис механізмів інтеграції гуманітарних та технічних дисциплін, а також інструментарію оцінювання сформованості етичних компетентностей у майбутніх ІТ-фахівців;

2) аналізуючи проблеми цифровізації освіти, дисертант зосереджується переважно на вищій школі, залишаючи дещо осторонь питання підготовки до ІТ-освіти на рівні загальної середньої освіти. Оскільки формування цифрової культури починається зі шкільної лави, було б доцільно більше уваги приділити наступності між різними рівнями освіти;

3) говорячи про розвиток soft skills, варто було б детальніше розкрити психолого-педагогічні умови, необхідні для їх ефективного формування в умовах дистанційного та змішаного навчання, яке стало нормою нашого часу.

Висловлені зауваження не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження, а скоріше окреслюють перспективи для подальших наукових розвідок автора. Робота виконана на високому теоретико-методологічному рівні, характеризується науковою новизною та практичною значущістю. Вона є завершеним самостійним дослідженням, що робить вагомий внесок у розвиток філософії освіти та педагогічної науки в цілому. Текст

дисертації та автореферату повністю відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня.

Отже, дисертація повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017р. №40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України №759 від 31.05.2019 р.) та п. 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року №167, Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року №44 та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року №341).

Рецензент:

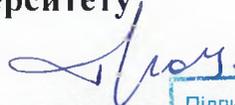
Кандидат педагогічних наук,

доцент, доцент кафедри соціальної філософії,

філософії освіти та освітньої політики

Українського державного університету

імені Михайла Драгоманова

Світлана ПРОЦЬКА

Підпис
ЗАВІРЯЮ: зав. канцелярією Українського державного
університету імені Михайла Драгоманова
03.2020р.